

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НОВОВОЛИНСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

Директор
Чорний _____
«__» _____ 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Шинкарик М.І. _____

«__» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ РИНОК”

Ступінь вищої освіти – перший / бакалаврський

Галузь знань: 07 “Управління та адміністрування”

Спеціальність: 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”

Освітньо-професійна програма: “Фінанси”

Кафедра фундаментальних та спеціальних дисциплін ННІЕМ

Форма навчання	Курс	Се-мес-тр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (семестр)
Денна	3	6	28	28	3	4	61	120	6

Нововолинськ – ЗУНУ, 2021

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 "Управління та адміністрування" спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування", затвердженої Вченою радою ТНЕУ, (протокол № 10 від 26 червня 2019 р.).

Робочу програму складено к.е.н., доцентом кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін, Римар Ольгою Григорівною

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін НННІЕМ, протокол №1 від 31 серпня 2021 р.

В.о. завідувача кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін
к.е.н., доцент кафедри _____ _____ Кравчук Н.О.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», протокол № ___ від _____ р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності _____ д.е.н., проф. Кириленко О.П.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ФІНАНСОВИЙ РИНОК”

1. Опис дисципліни “Фінансовий ринок”

Денна форма навчання

Дисципліна – “Фінансовий ринок”	Галузь знань, напрям підготовки, рівень вищої освіти, фахове спрямування	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 07 „Управління та адміністрування”	Статус дисципліни – нормативна дисципліна Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів <i>Денна – 4</i>	Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа та страхування” Освітньо-професійна програма «Фінанси»	Рік підготовки <i>Денна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти – перший / бакалаврський	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 28 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна програма „Фінанси”	Самостійна робота: <i>Денна – 61 год.</i> Індивідуальна робота <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин <i>денна форма – 9</i> <i>з них аудиторних – 2</i>		Вид підсумкового контролю – <i>екзамен</i>

2. Мета і завдання дисципліни “Фінансовий ринок”

2.1. Мета вивчення дисципліни

Основною метою курсу є: розкриття теоретичних і практичних основ розвитку і функціонування фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- визначення місця фінансового ринку у фінансовій системі;
- обґрунтування необхідності функціонування фінансових інструментів як засобів взаємодії учасників ринку та розкриття особливостей обігу різних цінних паперів;
- визначення суті інфраструктури фінансового ринку, її значення для забезпечення виконання ринком своїх функцій та виявлення особливостей діяльності професійних учасників, фондових бірж, посередників в Україні;
- розкриття основних відмінностей обігу різних видів цінних паперів;
- обґрунтування необхідності державного регулювання фінансового ринку з урахуванням специфіки економічного і соціального розвитку країни.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- здатність використовувати базові знання і практичні навички у сфері монетарного, фіскального, регулювання та регулювання фінансового ринку;
- здатність використовувати методи викладання фінансової грамотності;
- здатність виконувати функції у сфері інвестування;
- здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач;
- здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення курсу “Фінансовий ринок” передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із курсів: «Фінанси», «Гроші та кредит», «Фінанси підприємств», «Податкова система», «Бюджетна система», а також цілеспрямованої роботи над вивченням спеціалізованої літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

2.5. Результати навчання:

Вивчення дисципліни сприяє формуванню економічного мислення, творчої активності, ініціативності, наполегливості, навичок самостійної роботи з законодавчими матеріалами, додатковою літературою, отримують міцні навички використання знань у стандартних ситуаціях – при вирішенні питань про купівлю або продаж визначених фінансових активів, що дозволить студентам впевнено орієнтуватися в складних теоретичних і практичних питаннях проектування фінансових технологій, вирішувати інвестиційні питання, визначати півень ризику й ефективності інвестицій у цінні папери.

3. Зміст дисципліни “Фінансовий ринок”

Змістовий модуль 1. Методологія організації основ фінансового ринку

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції, та роль в економіці

Сутність фінансового ринку, необхідність і передумови його створення.

Фінансовий ринок як складова сфери фінансових відносин та фінансової системи держави. Передумови створення фінансового ринку.

Трактування змісту поняття «Фінансовий ринок» зарубіжними та вітчизняними вченими: порівняльний аналіз. Принципи та функції фінансового ринку. Структура фінансового ринку.

Професійні учасники фінансового ринку. Джерела фінансових ресурсів та активи фінансових інститутів. Депозитні та не депозитні інститути. Класифікація фінансових ринків. Фінансові активи та фінансові інструменти. Властивості фінансових активів.

Література: [2; 10; 14].

Тема 2. Фінансові посередники

Сутність фінансових посередників та їх функції. Класифікація фінансових посередників. Фінансові посередниками за видами установ. Основні функції які надають фінансові посередники.

Суб'єкти банківської системи. Показники банківської системи України. Небанківські фінансово-кредитні інститути: лізингові компанії, факторингові компанії, кредитні спілки.

Основні принципи організації корпоративних організацій. Каси взаємодопомоги. Контрактні фінансові інститути. Інститути спільного інвестування. Посередники депозитарно-клірингової системи. Національна депозитарна система її склад та учасники. Види депозитарної діяльності.

Література: [4; 13; 15].

Тема 3. Механізм функціонування фінансового ринку

Механізм ціноутворення на фінансовому ринку. Ціна грошового капіталу. Співвідношення попиту та пропозиції на фінансовому ринку. Попит як індикатор необхідної кількості грошових коштів, яку потенційні власники часток капіталу готові використати.

Поняття ефективного фінансового ринку. Рівні ефективного фінансового ринку. Елементи, які визначають стан і розвиток фінансового

ринку. Вплив попиту і пропозиції на ціни фінансового ринку. Ціна рівноваги попиту та пропозиції. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівноважну ціну.

Формування ринкової ціни грошового капіталу. Фактори, що впливають на розподіл грошового капіталу. Номінальна відсоткова ставка та характеристика її компонентів.

Література: [8; 10; 15; 16].

Змістовий модуль 2. Кон'юнктура та характеристика сегментів фінансового ринку

Тема 4. Грошовий ринок

Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Попит та пропозиція грошей. Ціна як елемент внутрішнього механізму регулювання грошового ринку. Види відсотків грошового ринку.

Складові грошового ринку: обліковий, міжбанківський, валютні ринки. Структура грошового ринку та його інструменти. Казначейські зобов'язання України, Ощадний сертифікат, банківський акцепт, Євродолари.

Обліковий ринок та його особливості: онкольний кредит, вексельний кредит. Міжбанківський ринок та операції. Що здійснюються на міжбанківському ринку.

Література: [1; 7; 10; 12].

Тема 5. Валютний ринок

Становлення національної та світової валютних систем. Міжнародні валютні відносини. Національна валютна система. Елементи світової валютної системи. Міжнародні валютно-фінансові організації. Поняття функції та суб'єкти валютного ринку. Етапи розвитку національного валютного ринку.

Класифікація валютного ринку. Суб'єкти валютного ринку. Характерні риси суб'єктів валютного ринку. Типи валют за ступенем конвертованості.

Валютний курс та його функції. Котирування валюти. Валютні операції: конверсійні, депозитні, кредитні. Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку. Основні завдання валютного регулювання та контролю.

Література: [2; 9; 11].

Тема 6. Ринок капіталів

Основи організації ринку капіталів. Економічна роль ринку капіталів. Кредитний ринок як складова ринку капіталів. Функції кредитного ринку. Основні учасники кредитного ринку. Банківська система України та основні її функції. Основні форми кредитних відносин.

Державний кредит та його призначення. Принципи банківського кредитування. Класифікація кредитів: кредити під заставу, кредити під гарантію, комерційні кредити. Кредитні рейтинги. Рейтинги якості кредиту.

Література: [3; 7; 9; 15].

Тема 7. Фондовий ринок

Загальна характеристика фондового ринку. Фінансові інструменти за основними сегментами ринку. Принципи, завдання та функції фондового ринку. Основні напрямки розвитку фондового ринку. Роль фондового ринку в системі економічного механізму держави.

Ознаки класифікації фондового ринку. Сектори фондового ринку. Первинний та вторинний ринки. Учасники фондового ринку та їх професійна діяльність. Основні цілі суб'єктів фондового ринку.

Види професійної діяльності фондового ринку. Основні операції фондового ринку.

Література: [5; 9; 12; 14].

Тема 8. Ринок похідних фінансових інструментів

Особливості розвитку ринку похідних цінних паперів. Основні функції похідних фінансових інструментів. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод. Характеристика основних похідних фінансових інструментів. Форвардний, ф'ючерсний контракт.

Порівняльна характеристика ф'ючерсних і форвардних контрактів. Спільні та відмінні риси між опціонами і ф'ючерсами. Переваги опціонних контрактів. Створення ринку «синтетичних» цінних паперів: депозитарна розписка.

Література: [5; 8; 16].

4. Структура залікового кредиту дисципліни “Фінансовий ринок”

Денна форма навчання

Теми курсу	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Методологія організації основ фінансового ринку					
Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції, та роль в економіці	4	4	11	1	опитування
Тема 2. Фінансові посередники	4	4	10	-	тестування
Тема 3. Механізм функціонування фінансового ринку	4	4	10	1	модульна робота
Змістовий модуль 2. Кон'юнктура та характеристика сегментів фінансового ринку					
Тема 4. Грошовий ринок	4	4	10	-	підготовка доповідей
Тема 5. Валютний ринок	4	4	5	1	тестування
Тема 6. Ринок капіталів	4	4	5	-	опитування
Тема 7. Фондовий ринок	2	2	5	-	підготовка доповідей
Тема 8. Ринок похідних фінансових інструментів	2	2	5	-	ректорська контрольна робота
Тренінг			4		

Разом	28	28	61	4	

5. Тематика практичних завдань

Денна форма навчання

Практичне заняття № 1,2 – 4 год.

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції, та роль в економіці

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо сутності фінансового ринку та його характеристики; особливостей функціонування міжнародного фінансового ринку

Питання для обговорення:

1. Завдання предмет і мета курсу.
 2. Суть і призначення фінансового ринку.
 3. Розвиток і становлення фінансового ринку (самостійне опрацювання).
 4. Характеристика фінансового ринку України.
 5. Міжнародний фінансовий ринок.
- Література: [2; 10; 14].

Практичне заняття № 3,4 – 4 год.

Тема 2. Фінансові посередники

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо сутності фінансових посередників ринку та їх характеристики.

Питання для обговорення:

1. Сутність фінансових посередників та їх функції.
 2. Класифікація фінансових посередників.
 3. Фінансові посередниками за видами установ.
 4. Основні функції які надають фінансові посередники.
 5. Суб'єкти банківської системи. Показники банківської системи України.
 6. Небанківські фінансово-кредитні інститути: лізингові компанії, факторингові компанії, кредитні спілки.
 7. Основні принципи організації корпоративних організацій.
 8. Каси взаємодопомоги. Контрактні фінансові інститути. Інститути спільного інвестування.
 9. Посередники депозитарно-клірингової системи. Національна депозитарна система її склад та учасники. Види депозитарної діяльності
- Література: [4; 13; 15].

Практичне заняття № 5,6 – 4 год.

Тема 3. Механізм функціонування фінансового ринку

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо особливостей механізму регулювання фінансового ринку.

Питання для обговорення:

1. Механізм ціноутворення на фінансовому ринку.
2. Ціна грошового капіталу.

3. Співвідношення попиту та пропозиції на фінансовому ринку. Попит як індикатор необхідної кількості грошових коштів, яку потенційні власники часток капіталу готові використати.

4. Поняття ефективного фінансового ринку. Рівні ефективного фінансового ринку.

5. Елементи, які визначають стан і розвиток фінансового ринку. Вплив попиту і пропозиції на ціни фінансового ринку.

6. Ціна рівноваги попиту та пропозиції. Вплив зміни попиту та пропозиції на рівноважну ціну.

7. Формування ринкової ціни грошового капіталу. Фактори, що впливають на розподіл грошового капіталу.

8. Номінальна відсоткова ставка та характеристика її компонентів.

Література: [8; 10; 15; 16].

Практичне заняття № 7,8 – 2 год.

Тема 4. Грошовий ринок

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо сутності грошового ринку та особливостей функціонування його складових.

Питання для обговорення:

1. Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
2. Попит та пропозиція грошей.
3. Ціна як елемент внутрішнього механізму регулювання грошового ринку. Види відсотків грошового ринку.
4. Складові грошового ринку: обліковий, міжбанківський, валютні ринки. Структура грошового ринку та його інструменти. Казначейські зобов'язання України, Ощадний сертифікат, банківський акцепт, Євродолари.
5. Обліковий ринок та його особливості: онкольний кредит, вексельний кредит.
6. Міжбанківський ринок та операції, що здійснюються на міжбанківському ринку.

Література: [1; 7; 10; 12].

Практичне заняття № 9,10 – 4 год.

Тема 5. Валютний ринок

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо типів валютних систем та механізмів їх функціонування.

Питання для обговорення:

1. Становлення національної та світової валютних систем.
2. Міжнародні валютні відносини. Національна валютна система.
3. Елементи світової валютної системи. Міжнародні валютно-фінансові організації. Поняття функції та суб'єкти валютного ринку.
4. Етапи розвитку національного валютного ринку.
5. Класифікація валютного ринку.
6. Суб'єкти валютного ринку.
7. Характерні риси суб'єктів валютного ринку.
8. Типи валют за ступенем конвертованості.

9. Валютний курс та його функції. Котирування валюти. Валютні операції: конверсійні, депозитні, кредитні.

10. Валютне регулювання та курсова політика Центрального банку. Основні завдання валютного регулювання та контролю.

Література: [2; 9; 11].

Практичне заняття № 11, 12 – 4 год.

Тема 6. Ринок капіталів

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо організації ринку капіталів та його складових.

Питання для обговорення:

1. Основи організації ринку капіталів.
2. Економічна роль ринку капіталів.
3. Кредитний ринок як складова ринку капіталів. Функції кредитного ринку. Основні учасники кредитного ринку.
4. Банківська система України та основні її функції. Основні форми кредитних відносин.
5. Державний кредит та його призначення.
6. Принципи банківського кредитування.
7. Класифікація кредитів: кредити під заставу, кредити під гарантію, комерційні кредити.
8. Кредитні рейтинги. Рейтинги якості кредиту.

Література: [3; 7; 9; 15].

Практичне заняття № 13, 14 – 4 год.

Тема 7. Фондовий ринок

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо характеристики фондового ринку та особливостей його функціонування.

Питання для обговорення:

1. Загальна характеристика фондового ринку.
2. Фінансові інструменти за основними сегментами ринку.
3. Принципи, завдання та функції фондового ринку.
4. Основні напрямки розвитку фондового ринку.
5. Роль фондового ринку в системі економічного механізму держави.
6. Ознаки класифікації фондового ринку.
7. Сектори фондового ринку. Первинний та вторинний ринки.
8. Учасники фондового ринку та їх професійна діяльність. Основні цілі суб'єктів фондового ринку.
9. Види професійної діяльності фондового ринку.
10. Основні операції фондового ринку.

Література: [5; 9; 12; 14].

Практичне заняття № 15, 16 – 4 год.

Тема 8. Ринок похідних фінансових інструментів

Мета: закріпити поданий на лекції матеріал щодо особливостей похідних цінних паперів.

Питання для обговорення:

1. Особливості розвитку ринку похідних цінних паперів.
2. Основні функції похідних фінансових інструментів.
3. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод.
4. Характеристика основних похідних фінансових інструментів.
5. Форвардний, ф'ючерсний контракт.
6. Порівняльна характеристика ф'ючерсних і форвардних контрактів.
7. Спільні та відмінні риси між опціонами і ф'ючерсами.
8. Переваги опціонних контрактів.
9. Створення ринку «синтетичних» цінних паперів: депозитарна розписка.

Література: [5; 8; 16].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання – 4 год.

Метою виконання КППЗ є опрацювання інструктивної та законодавчої бази, оволодіння навичками практичного застосування аналітичних методів при аналізі виконання бюджетів усіх рівнів.

Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни "Фінансовий ринок" виконується самостійно кожним студентом відповідно до номеру залікової книжки та оформляється у вигляді творчо викладеного теоретичного завдання та правильно виконаної наскрізної задачі у робочому зошиті, розробленому викладачем.

КППЗ охоплює усі теми дисципліни. Кожен з двох пунктів КППЗ (теоретичний та практичний) оцінюється за 100-бальною шкалою з визначенням, потому, підсумкової оцінки (як середньої арифметичної із суми двох оцінок).

Виконання КППЗ є одним з обов'язкових модулів залікового кредиту з дисципліни "Фінансовий ринок".

У процесі виконання та оформлення комплексного практичного індивідуального завдання студент може використовувати комп'ютерну техніку, зокрема програмні засоби Microsoft Excel.

Комплексне практичне індивідуальне завдання підлягає оформленню відповідно до встановлених вимог, поданню на кафедру у визначені терміни та особистому захисту перед викладачем (керівником курсу).

Варіант I. КППЗу з дисципліни “Фінансовий ринок”

ТЕСТОВА ЧАСТИНА

Розв'яжіть тести:

1. *Визначенням фінансового ринку не є:*

а) механізм перерозподілу капіталів між кредиторами і позичальниками за допомогою посередників на основі попиту та пропозиції на капітал;

б) різноманітні фінансові документи, що обертаються на ринку, мають грошову вартість і за допомогою яких здійснюються операції на фінансовому ринку;

- в) грошові відносини, що складаються у процесі купівлі-продажу фінансових активів під впливом попиту та пропозиції на позичковий капітал;
- г) загальне позначення ринків, де виявляються попит та пропозиція на різні платіжні засоби.

2. *Індивідуальні учасники фінансового ринку – це...*

- а) фізичні особи, які мають певні права та зобов'язання на фінансовому ринку згідно з чинним законодавством;
- б) юридичні особи, котрі не є органами державного регулювання;
- в) учасники, які мають допомагати та прискорювати взаємодії між основними суб'єктами фінансового ринку, сприяти підвищенню ефективності та якості проведення операцій на ньому;
- г) посередники, які забезпечують зустріч інвестора і позичальника.

3. *Фінансова політика - це...*

- а) створення ефективної і максимально дієвої системи управління фінансами;
- б) комплекс державних заходів, що забезпечують ефективне функціонування фінансів та фінансової системи;
- в) забезпечення умов для формування максимально можливих фінансових ресурсів; встановлення раціонального, з погляду держави, механізму розподілу і використання фінансових ресурсів.

4. *Третій етап регулювання фінансового ринку обумовлений:*

- а) був направлений на створення депозитарної діяльності та втілення на вітчизняному ринку міжнародних стандартів, спроможних забезпечити розвиток всіх сегментів фінансового ринку і вийти нашим інвесторам на міжнародні фінансові ринки;
- б) удосконаленням законодавчої бази фінансового ринку, створенням на правовому рівні нового його сегмента – ринку фінансових послуг;
- в) головним регулюючим органом із боку держави було Міністерство фінансів;
- г) був прийнятий Закон України «Про цінні папери та фондову біржу».

5. *Фінансові важелі фінансового механізму – це...*

- а) законодавчі акти, постанови, накази та інші правові документи органів управління;
- б) прийоми дії фінансового методу;
- в) способи впливу фінансових відносин на господарський процес;
- г) інструкції, нормативи, норми, тарифні ставки, методичні та роз'яснення.

6. *Фінансові ресурси світу у широкому розумінні – це...*

- а) глобальна система мобілізації вільних фінансових ресурсів та надання їх позичальникам із різних країн на умовах ринкової конкуренції;
- б) це сукупність фінансових ресурсів усіх країн, міжнародних організацій та міжнародних фінансових центрів світу;
- в) система ринкових відносин, у якій об'єктом операцій виступає грошовий капітал і яка забезпечує акумуляцію та перерозподіл світових фінансових потоків, створюючи умови для безперервності та рентабельності виробництва;

г) це ті фінансові ресурси, які використовуються в міжнародних економічних відносинах, тобто у взаєминах між резидентами та нерезидентами.

7. Під інструментами власності розуміють:

а) безстрокові інструменти, що засвідчують пайову участь інвестора в статутному капіталі емітента;

б) кредитні інструменти, так і боргові цінні папери – облігації, векселі, казначейські зобов'язання, ощадні сертифікати;

в) інструменти, що відображають відносини позики між емітентом та інвестором і, як правило, пов'язані з виплатою доходу інвестору за надану емітентом позику;

г) інструменти, що характеризуються визначеним терміном обігу, тобто є строковими інструментами.

8. До регіональних банків належать:

а) міжнародний валютний фонд, світовий банк, банк міжнародних розрахунків;

б) Міжнародний банк реконструкції та розвитку, міжнародна асоціація розвитку, міжнародна фінансова корпорація;

в) Європейський інвестиційний банк, Азіатська фінансово-інвестиційна корпорація;

г) Міжамериканський банк розвитку, Азіатський банк розвитку, Ісламський банк розвитку.

9. Вексельний кредит – це...

а) короткостроковий кредит, який погашається на першу вимогу;

б) кредит, що надається НБУ комерційному банку шляхом рефінансування під заставу державних цінних паперів, золотовалютних запасів та інших цінностей, список яких затверджується Правлінням НБУ і які є власністю комерційного банку та обліковуються на його балансі;

в) банківська операція з врахуванням дисконту векселів і видачі позик до запитання під забезпечення векселів;

г) кредит, за яким на відповідному рахунку обліковуються суми дебетових (кредитових) залишків на кореспондентських рахунках банків на кінець операційного дня.

10. За ступенем конвертованості розрізняють види валют:

а) вільноконвертовану, резервну, частково конвертовану та неконвертовану;

б) національну, іноземну та колективну;

в) валюту оплати, кредиту, угоди, клірингову, міжнародну торгіву та міжнародну резервну;

г) валюту реального курсу, валютного ринку та свободи експортно-імпортних валютних операцій.

11. Міжнародна резервна валюта – це...

а) валюта, якою за угодою кредитора та позичальника надається кредит;

б) валюта, що використовується для оцінки міжнародних торговельних операцій (експорт й імпорт товарів, послуг, капіталу), або валюта як товар, що є предметом купівлі-продажу;

в) валюта, що використовується для покриття дефіциту платіжного балансу, надання позик, кредиту, фінансування допомоги та ін., її головною функцією є створення валютних державних резервів;

г) валюта, в якій встановлюється ціна товару чи послуг у зовнішньоторговельному контракті або визначається сума надання міжнародного кредиту.

12. Непряме котирування - це...

а) одиниця іноземної валюти, прирівняна до певної кількості національної валюти;

б) одиниця національної валюти, прирівняна до певної кількості іноземної валюти;

в) встановлення курсів іноземних валют у відповідності з практикою, що склалась, і законодавчими нормами;

г) ціна грошової одиниці однієї країни, виражена в грошових одиницях іншої країни або міжнародним платіжним засобом.

13. Регульований плаваючий валютний курс - це...

а) співвідношення між національною грошовою одиницею та валютами інших країн, що утворюється залежно від попиту та пропозиції валют на валютному ринку країни;

б) офіційно встановлене центральним банком фіксоване співвідношення між національною грошовою одиницею та валютою іншої країни;

в) курс, що характеризується тим, що у процесі встановлення валютного курсу на валютному ринку відчутний вплив Центрального банку країни, який згладжує різкі короткострокові, а іноді й середньострокові коливання курсу з метою зробити його більш передбачуваним та таким, що стимулює зовнішню торгівлю;

г) співвідношення між двома валютами, яке встановлюється з їх курсу у відношенні до курсу третьої валюти.

14. Вторинний ринок капіталів – це...

а) ринок, на якому вперше розміщуються цінні папери;

б) ринок, на якому процеси купівлі-продажу товарів фінансового ринку регламентуються законами і нормативними актами з міжнародної торгівлі;

в) ринок, де ресурси перерозподіляються після продажу їх на первинному ринку;

г) частина фінансового ринку, де формується попит і пропозиція на середньостроковий та довгостроковий позиковий капітал.

15. Ліквідність цінного паперу – це...

а) відповідність зовнішнього оформлення цінних паперів єдиним законодавчо визначеним вимогам;

б) властивість цінних паперів заповіювати власникам грошові збитки через зменшення своєї прибутковості під впливом різних чинників;

в) ідентичність правових наслідків для суб'єктів ринку по операціях з цінними паперами окремих груп і видів;

г) властивість цінних паперів швидко перетворюватися у грошові кошти без істотних втрат для власника.

16. Цінні папери на пред'явника – це...

- а) цінні папери, що обертаються на фондовій біржі;
- б) цінні папери, що обслуговують товарообіг і комерційні угоди;
- в) цінні папери, виписані на певне ім'я;
- г) цінні папери, права по яких належать тому, хто фактично їх пред'являє.

17. Безкупонні облигації – це...

- а) облигації, що приносять дохід власнику шляхом вигравшів;
- б) облигації, за якими власник одержує щорічний дохід по купону в розмірі твердого процентного відношення до номінальної вартості облигації;
- в) облигації, що випускаються на конкретно визначений термін, після закінчення якого емітент зобов'язується погасити їх;
- г) облигації, що не передбачають зобов'язань емітента по їхньому останньому погашенню.

18. Забезпечений вексель – це...

- а) вексель, що випишується і підписується покупцем (векселедавцем) і є його борговим зобов'язанням оплатити кредиторі вказану суму у встановлений час;
- б) документ, що регулює вексельні відносини трьох сторін: кредитора (трассанта), боржника (трассата) і отримувача платежу (ремітента). Такий вексель випишує і підписує кредитор (трассант);
- в) вексель, гарантований заставою, яка надається кредиторі, банку або продавцю доти, доки борг не буде сплачено;
- г) вексель, що оплачуються негайно після прийняття їх дебітором.

19. Опціон на купівлю (опціон покупця або опціон «call») – це...

- а) опціон, що дає власнику право на купівлю через визначений час за наперед обумовленою ціною певного активу, який йому зобов'язаний продати продавець опціону;
- б) похідний цінний папір, що засвідчує право його держателя купити, продати чи відмовитися від угоди стосовно цінних паперів (а також товарів, валюти) за обумовлену опціоном ціну і протягом терміну, що ним передбачено;
- в) опціон, право держателя на який може бути реалізоване будь-коли протягом опціонного строку;
- г) опціон, що дає власнику (покупцю) опціону право на продаж через визначений час за наперед обумовленою ціною певного виду фінансового чи іншого активу.

20. Клірингова маржа ф'ючерсної угоди – це...

- а) мінімальний рівень, до якого може знизитись залишок коштів на рахунку інвестора в результаті небажаного руху цін;
- б) початковий внесок клієнта в забезпечення виконання умов контракту і є певною гарантією того, що клієнт має намір виконувати свої обов'язки;
- в) грошові кошти, що підлягають нарахуванню або списанню за кліринговим рахунком клієнта в разі відхилення ціни укладення угоди від котирувальної;

г) маржа, яку вносять і тримають на рахунках за кожною торговельною позицією члени клірингової палати.

ПРАКТИЧНО-РОЗРАХУНКОВА ЧАСТИНА

Розв'яжіть задачі:

Задача 1

Якщо готівка на руках у населення 450 тис. грн., валютні кошти 63 тис., строкові депозити у національній валюті 187 тис. грн., безготівковий обіг 165 тис. грн., грн., кошти за трастовими операціями – 77 тис. грн., готівка в касах банків 299 тис. грн., то чому буде дорівнювати грошовий агрегат M_1 , M_2 , і M_3 ?

Задача 2

Розрахувати курс аутрайт з датою валютування «завтра», якщо відомо:

- 1) поточний курс USD/CAD становить 1,5467/82;
- 2) форвардні пункти аутрайт «t/n» становлять 9/4.

Задача 3

Привілейовані акції у кількості 40 штук та номіналом 220 грн. були куплені за ціною 250 грн. за штуку та продані через 2 роки за ціною 360 грн. за штуку. Дивіденди за акціями становили відповідно 1 року – 18%, 2 року – 35%.

Визначити прибуток, отриманий від операцій, та її дохідність у вигляді ефективної ставки простих та складних відсотків.

Задача 4

Інвестор купив опціон на 900 акцій за ціною використання 310 грн., термін дії опціону - 4 місяці. Поточний курс акцій 305 грн. Ціна опціону 13 грн.

Визначити премію продавця опціону, результат операції інвестора, якщо через три місяці ціна акції становитиме 300 грн.

Задача 5

Комерційний банк залучає депозит фізичної особи в розмірі 2650 грн. на три місяці на термін з 11 липня до 11 жовтня за відсотковою ставкою 13,2% річних з капіталізацією відсотків щомісячно. Відсотки нараховують в останній день місяця і сплачуються при погашенні депозиту. Кількість днів згідно з угодою розраховується за методом факт/360.

Необхідно нарахувати відсотковий дохід за кожен місяць та обчислювати платіж по закінченні терміну дії депозитної угоди.

7. Самостійна робота

№ п/п	Тематика	К-сть годин
1	Місце фінансового ринку в фінансовій системі України	2
2	Характеристика основних інструментів фінансового ринку	4
3	Регіоналізація фінансових відносин як передумова формування регіональних фінансових ринків	4
4	Суб'єкти фінансового ринку та їх класифікація	2

5	Об'єкти фінансового ринку та їх класифікація	4
6	Держава як суб'єкт фінансового ринку, основні положення, функції та завдання	2
7	Система взаємодії суб'єктів ринку цінних паперів з фізичними та юридичними особами	2
8	Характеристика структури фінансового ринку (за основною групою фінансових активів)	4
9	ЄБРР та інші міжнародні організації на ринку фінансових послуг	2
10	Міжнародний фінансовий ринок, його структура	4
11	Українська міжбанківська валютна біржа.	2
12	Ринок цінних паперів. Основні види ЦП, які на ньому обертаються	2
13	Етапи становлення ринку банківських послуг	4
14	Особливості формування банківської системи у незалежній Україні	2
15	Небанківські кредитні інститути	2
16	Операції на форвардному ринку	3
17	Міжнародний кредит. Місце валютного ринку у системі світової валютної системи	4
18	Основні форми міжнародних розрахунків	4
19	Фондові індекси в Україні та у світі	2
20	Поняття ризику та методи його запобігання	2
21	Розрахунково-клірингова та депозитарна діяльність в Україні	2
22	Фондові ринки та фондові біржі світу	2
23	Діяльність страхових компаній в Україні	2
24	Суть і види свопів	2
Разом:		61

8. Тренінг з дисципліни – 4 год.

Тема проведення тренінгу: **“Оцінювання прибутковості цінних паперів та пошук шляхів її підвищення” (ділова гра).**

Мета проведення тренінгу: активізувати студентів у навчальному процесі, сприяти набуттю студентами навичок фахівця щодо визначення процентів за облігаціями та дивідендів за акціями, розрахунку прибутковості цінних паперів; розроблення заходів, спрямованих на вирішення існуючих проблем у колі означеної теми. Тренінгові заняття проводяться із використанням спеціально підготовленого роздаткового матеріалу

Порядок проведення тренінгу:

1) вступне слово викладача щодо обраної методики модерації та її тематики і мети проведення;

2) оголошення настановчого питання «За видами сучасними цінними паперами в Україні є...» (вибір студентами фінансових інструментів, що належать до найчастіше використовуваних у фінансовій практиці суб'єктами фінансового ринку в Україні);

3) оголошення проблемного питання: “Які цінні папери вигідніше випускати вітчизняним суб'єктам господарювання і чому?..” (озвучення представником кожної малої групи);

4) оголошення ранжирувального питання: “Які цінні папери можуть принести емітенту найбільший прибуток?” (вибір студентами найбільш прибуткових цінних паперів);

5) проблемний аналіз у малих групах (обговорення учасниками груп трьох-п’яти вибраних цінних паперів за критеріями з повним обґрунтуванням);

6) презентація результатів роботи кожної з груп;

7) підведення підсумків проведення тренінгу.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Фінансовий ринок” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- ситуаційні завдання;
- аналіз та складання відеороликів;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- оцінювання виконання КППЗ;
- підсумковий письмовий екзамен.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни "Фінансовий ринок" визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (КППЗ), враховуючи поточне опитування	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
тиждень (6)	тиждень (13)	<i>Згідно наказу №275 від 25 червня 2021 року</i>		

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)

85-89	добре	В (дуже добре)
75-84		С (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Опорний конспект лекцій	1-8
2	Лекції (електронний варіант)	1-8
3.	Ілюстративний матеріал (електронний варіант)	1-8
4.	Завдання до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи	1-8
5.	Методичні вказівки до виконання практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи	1-8

Рекомендовані джерела інформації

1. Батрименко В. В. Розрахунки та платежі у зовнішній торгівлі європейських країн: навч. посібник / В. В. Батрименко. ВПЦ "Київський університет", 2009. – 297 с.
2. Божидарнік Н.В. Валютні операції [Текст]: підручник / Н.В. Божидарнік, Т.В. Божидарнік. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 698 с.
3. Буднік М.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. / Буднік М.М., Мартюшева Л.С., Сабіна Н.В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 334 с
4. Буряк П. Ю. Стратегічні напрямки активізації фондового ринку України / П. Ю. Буряк., К. В. Васьківська, О. А. Біттер, Л. Є. Альошина [та ін.]. – Львів : ТзОВ «Ліга-Прес», 2011. – 220 с.
5. Васильєва В.В. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.В. Васильєва, О.Р. Васильченко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 368 с.
6. Еш С.М. Фінансовий ринок: навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів / С.М. Еш. – 2- ге вид. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 528 с.
7. Калина А. В. Фондовий ринок: Навч. посіб. для дистанційного навчання /Калина А. В., Кощеєв О. О.; За наук. ред. В. С. Яцкова. – К.: Вид-во «Університет» «Україна», 2006. – 2008 с.

8. Колодізев О.М. Гроші і кредит: підручник / О.М. Колодізев, В.Ф. Колесніченко. – К.: Знання, 2010. – 615 с.
9. Кощев О. О. Ринок фінансових послуг: підручник / О. О. Кощев. – К.: ТОВ «Дорадо-друк», 2009. – 352 с.
10. Литвиненко Я. В. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності : навч. посібник / Я. В. Литвиненко ; ред. І. І. Дахно. – К. : Центр навчальної літератури, 2009.
11. С. О. Маслова, О. А. Опалов Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 192 с.
12. Цемківський А.В. Гроші та кредит. Навч. посіб. — К.: Дакор, 2007. П.Дудяк Р.П., Бугіль С. Я. Організація біржової діяльності: основи теорії і практикум: Навч. посіб. — 2-ге вид., доп. — Л.: Новий світ — 2000: Магнолія плюс, 2003.
13. Цінні папери та фондовий ринок в Україні: нормативно-правове регулювання. – К.: Скіф, КНТ, 2008. – 392 с
14. Суторміна В.М. Фінансовий ринок: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / В.М. Суторміна, Н.В. Дегтярьова. – Вид. 2-ге. – К.: КНЕУ, 2008. – 176 с
15. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник / Шелудько В.М.- 2-ге вид.-К.: Знання, 2008.-535 с.
16. Яцкевич І. В. Малі форми підприємництва в телекомунікаційній сфері України: розвиток та трансформація : / І. В. Яцкевич, О. В. Орлова, Д. О. Редькін. – Одеса: ВМВ, 2011. – 248 с.
17. Фінансовий ринок: Навч. посіб. за загал. ред. Арутюнян С.С. / С.С. Арутюнян, Добриніна Л.В. та інші – К: Гуляєва В.М., 2018 – 484 с.
18. Мельничук М. Інтернет-трейдинг та особливості організації інтернетпослуг на фондових і валютних ринках / М. Мельничук, Г. Юрчук // Вісник Національного банку України. - 2002. - N8. - С.2-9.
19. Ким Ю. Семь ошибок трейдера. “//Forex magazine”,№1, 2011. с.4-9.
20. Ринок фінансових послуг: навч.посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. – Харків: «Діса плюс», 2020. – 312 с.